

Leyla Gencer'i tanımak, anlamak...

EDEBİYAT GÜNDEMİ

Doğan Hızlan

dhizlan@hurriyet.com.tr

Müzik eleştirmeni ve tarihçisi Evin İlyasoğlu'nun, 'Ben Leyla Gencer/La Diva Turca' kitabı, büyük sanatçının yaşamını bütün ayrıntısıyla veriyor.

evin İlyasoğlu, Leyla Gencer'in meslekte zirveye çıkışının öyküsünü yazarken, o dönemde başka sanatçılar hakkında bilgi vererek de

bulunduğu ortamı aktarıyor. Böylece onu daha doğru biçimde değerlendiriyoruz. Tepebaşı Dram Tiyatrosu'nda ilk temsilini dinlediğim Leyla Gencer'in 'long play'lerini İtalya'ya kitap fuarı için gittiğimde toplamıştım.

'Önsöz'ün başlığı 'Leyla Gencer'i Yazmak': 'Leyla Gencer, La Diva Turca, 20. yüzyılın gelmiş geçmiş muhteşem sopranosu olarak müzik tarihine geçti. Doğa vergisi yeteneği, inanılmaz enerjisi ve çalışkanlığıyla 20. yüzyıl opera icracıları arasında unutulmaz bir yere sahip oldu. 1950'den 1983'e kadar opera temsilleriyle dünya sahnelerinin aranan prima donnasıydı. Opera temsillerinden sonraki yıllarında resitalleriyle

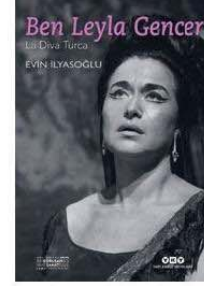
le, hatta çadır tiyatrolarındaki temsilleriyle, konferanslarıyla, hocalığıyla hep gündemde kaldı. Kendini yeni kuşak operacılar yetiştirmeye adadı. Bugün nice opera sanatçısına veya operasevere sorun, hepsi de La Scala'nın bu ünlü Diva'sını tanımlamadan önce neredeyse saygı duruşuna geçecektir."

"(...) Olağanüstü konsantrasyon yeteneğiyle, bilmediği eserleri hızla öğrenmiş; hırslanmış, çalışmış ve öyle bir ivme yakalamıştı ki, tutkusuyla egosu doruğa tırmanmış, bir zincirin halkaları gibi başarılarını birbirine bağlamıştı. Her rejisörden, her orkestra şefinden, hele Serafin, Gui ve Gavazzeni gibi sanatına, hatta hayatına yön veren maestrolardan çok şey öğrenmişti."

Asla 'Leila Genger' olmadı

Operacı nasıl biridir? Stratas, Zeffirelli'nin çektiği filmde bakın ne diyordu: "Aylarca bir gece için çalışırız."

Sanatçıların yaşamları kadar ölümleri arasında da benzerlikler vardır. Maria Callas öldüğü zaman Paris'te bir Ortodoks kilisesinde tören yapılmış, Fransız mezarlığının krematoryumunda yakılmış, külleri Ege Denizi'ne dökülmüştü. "Doğanın içinde yok olmak istiyorum" demişti. Leyla Gencer de yakılmasını istemiş, külleri törenle Boğaz'ın sularına dökülmüştü.

Ben Leyla Gencer
Evin İlyasoğlu
Yapı Kredi Yayınları
352 sayfa
125 TL

Mesleki tutkusunu Gencer'in kendisinden okuyalım:

"Operacı olabilmek derin hem de çok derin bir ihtirastır. 1950'de Ankara'da ilk defa oynadığım Santuzza rolünde ne kadar heyecan hissettimse, 1983'te Venedik'teki La Fenice'de, sahneye veda temsilimi verdiğim Corilla rolünde de aynı heyecanı duymuştum. Tam 33 yıl 60 opera sahnesinde 73 farklı prima donna rolünü oynadım. Ekseriyetle hâkim kadın rolleriydi. Dominant kadın. Başı dik, meydan okuyan mağrur. Bazen de hakkı yenmiş, âciz mağdur kadın."

"(...) Benim hayat hikâyem

benim opera dünyam demektir. İnsan köklerini hiçbir zaman inkâr etmemeli. Ben Avrupa'ya gidip Avrupalılaşmadım, Türklüğümü her zaman muhafaza ettim. Türk olduğumu her yerde söyledim. İsmimi de değiştirmedim. Önceleri bazı program notlarında 'Leila' yazsalar, bazı radyo anonslarında 'Genger' deseler de hemen orijinaline çevirdim. Ben hep Leyla Gencer olarak başladım, öyle kaldım. Her şeyi kendi tırnaklarımla kazıyarak yaptım."

Gerçek bir 'diva'nın yaşamını belgeler ve bilgilerle donatarak yazmış Evin İlyasoğlu. Bir dünya sanatçısını kaleme aldığı kitapla hepimizin kütüphanesinde bulunması gereken önemli bir eser yaratmış.